

Dret del Medi Ambient

Codi: 102227
Crèdits: 6

2025/2026

Titulació	Tipus	Curs
Dret	OT	4

Professor/a de contacte

Nom: Isabel Pont Castejón

Correu electrònic: isabel.pont@uab.cat

Equip docent

Juan Emilio Nieto Moreno

Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

Prerequisits

Per cursar Dret del Medi Ambient (Environmental Law) no hi ha prerequisits. L'estudiant ha de tenir suficient nivell d'anglès per llegir els materials i seguir les classes presencials en aquesta llengua. L'examen es pot realitzar en català, castellà, anglès, francès, italià o portuguès.

La docència de l'assignatura s'impartirà tenint en compte la perspectiva dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.

Objectius

El curs de Dret del Medi Ambient us ofereix la possibilitat de conèixer de primera mà quins són els instruments principals d'aquesta disciplina actualment tant fascinant com rellevant, a nivell internacional i també a nivell intern. Durant el curs se subratlla especialment el dret ambiental de la Unió Europea, perquè és molt sovint el dret que apliquem en el nostre dia a dia, a nivell domèstic.

Comprovareu que es una rama captivadora que avui incideix sobre l'activitat de les institucions internacionals, Unió Europea, però també sobre lobbies, empreses, i ciutadans, i que es localitza així mateix en tots els nivells públics d'actuació possibles. Durant el curs podreu constatar, de la mà de casos pràctics, que també poden ser molt útils els coneixements de que ja disposeu, procedents de matèries aparentment distants, com són el dret internacional, dret constitucional, dret administratiu, dret penal, civil... En les diverses sessions, a més de conèixer quins són avui els principis generals del dret ambiental, ens aproparem a les àrees o subsectors més rellevants de la política ambiental actual (aire, residus, aigua, biodiversitat, canvi climàtic..).

L'objectiu, de forma molt sintètica, es ampliar els vostres coneixements en relació a un sector en el que us podeu especialitzar i que ja es del tot imprescindible avui. Us donarem l'oportunitat d'utilitzar les habilitats jurídiques i no jurídiques, de comprovar com poden ser valuoses per a la pràctica actual.

Atès que constitueix un dret que incideix sobre totes les institucions, sobre les empreses i ciutadans ...el Dret del Medi Ambient es un curs especialment interessant tant per a estudiants que son de la UE como per aquells altres que procedeixen d'estats de fora d'aquesta.

Competències

- Argumentar i fonamentar l'aplicació de les normes jurídiques.
- Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
- Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
- Dominar les tècniques informàtiques per obtenir la informació jurídica (bases de dades de legislació, jurisprudència, bibliografia, etc.) i per comunicar dades.
- Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un tems limitat.
- Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
- Identificar, valorar i posar en pràctica els canvis en la jurisprudència.
- Memoritzar i utilitzar la terminologia jurídica.
- Presentar informació de manera adequada en funció del tipus de públic.
- Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar l'evolució jurisprudencial.
2. Aplicar les normes jurídiques al cas concret.
3. Buscar sentències, articles, etc., en les bases de dades jurídiques.
4. Comunicar de manera persuasiva els punts de vista propis.
5. Definir el llenguatge juridicoadministratiu.
6. Demostrar un raonament reflexiu i crític: anàlisi, síntesi, conclusions.
7. Distingir l'evolució jurisprudencial en l'àmbit del dret administratiu.
8. Explicar les normes jurídiques administratives.
9. Expressar-se amb la terminologia juridicoadministrativa.
10. Gestionar informació de manera eficient: poder assimilar un volum de dades considerable en un tems limitat.
11. Gestionar recursos bibliogràfics i documentals: bases de dades, navegació, etc.
12. Presentar informació de manera adequada en funció del tipus de públic.
13. Reflexionar críticament sobre les decisions jurisprudencials.
14. Reflexionar sobre la normativa administrativa.
15. Treballar en equip: poder formar part de grups de treball i també coordinar-los i prendre decisions que afectin tot el grup.
16. Utilitzar les fonts d'informació informàtiques jurídiques.

Continguts

BLOC TEMÀTIC 1. PART GENERAL

La protecció del medi ambient com a objecte del dret. El Dret Ambiental. Antecedents. Característiques. Principis. L'ordenament ambiental.

El marc internacional de la protecció jurídica del medi ambient. Els actors més rellevants. Els principis i regles internacionals que informen la política i el dret del medi ambient. Els ODS. La contribució de les dones a la disciplina

La transcendència del Dret ambiental de la Unió Europea : Evolució de la competència per a la protecció del medi ambient. Els objectius i els principis rectors de l'acció europea ambiental. Els instruments normatius emprats i la seva vinculació amb el dret intern. Els programes europeus en matèria ambiental. El 8è Programa d'Acció Ambiental . El "Green Deal".

L'Administració i la protecció del medi ambient. Competències, instruments i L'organització administrativa del medi ambient.

BLOC TEMÀTIC 2. Mecanismes transversals;

La informació ambiental, la participació ciutadana i de grups i l'accés a la justícia en la protecció del medi ambient.

Les responsabilitats per danys ambientals. Trets bàsics de la responsabilitat penal, civil, administrativa i de l'anomenada responsabilitat ambiental aplicada a la matèria.

L'avaluació ambiental de plans i programes o avaluació ambiental estratègica; L'avaluació d'impacte ambiental de projectes d'obres, instal·lacions i activitats.

La prevenció i el control ambiental de les activitats potencialment contaminants

Instruments voluntaris. Incentius per a la protecció del medi ambient. Certificació ambiental: ecolabel, green claims/green washing; EMAS, ISO; Responsabilitat social corporativa

BLOC TEMÀTIC 3. Subsectors ambientals més rellevants . Integració de la política ambiental en d'altres polítiques.

La protecció de les aigües continentals

La protecció del litoral i del medi marí

La contaminació atmosfèrica, contaminació sonora; contaminació lumínica i males olors: el seu tractament jurídic. El règim aplicable al canvi climàtic.

El règim jurídic dels residus i dels sols contaminats. Economia Circular; Substàncies perilloses

Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes pràctiques	22	0,88	2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 14, 15, 16
Classes teòriques	22	0,88	1, 5, 7, 8, 13, 14
Tipus: Supervisades			
Tutoria	6	0,24	8, 9, 13, 14
Tipus: Autònomes			
avaluació	0	0	8

Diferents lectures: articles, normes i jurisprudència	26	1,04	3, 10, 15, 16
Estudi	34	1,36	2, 3, 7, 14, 16
Redacció i presentació de diferents exercicis, pràctiques i treballs	32	1,28	1, 2, 3, 4, 6, 10, 11, 15, 16

La docència de l'assignatura serà presencial i serà impartida en anglès.

Durant el curs llegirem i comentarem diversos textos amb contingut jurídic, incloent el règim jurídic dels diferents temes i matèries que conformen el contingut de l'assignatura. El corresponent programa anirà complementat amb la seva perspectiva pràctica. D'una banda, a més de les explicacions de la professora, s'estudiaran casos concrets per mitjà de resolucions, sentències i notícies tractades pels mitjans de comunicació. D'altra banda, l'estudiantat haurà de realitzar diferents exercicis, treballs i pràctiques, tant a classe com de treball autònom, en el marc de l'avaluació contínua. Es participarà durant les classes. Hi haurà una prova escrita a meitat de curs i una altra a final de curs. Aquestes proves constaran de diferents preguntes per desenvolupar. Les proves escrites no superades, es podran recuperar el dia fixat per a la re-avaluació. Aquestes proves podran ser realitzades en anglès, castellà, català, francès, italià o portuguès.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

Avaluació

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita parcial i final	30 % i 40%	2	0,08	1, 5, 6, 7, 8, 14, 16
Proves, exercicis pràctics i treballs	30 %	6	0,24	2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16

Avaluació ordinària

El model d'avaluació té l'objectiu que l'estudiant i la professora puguin conèixer el grau d'assoliment de les competències per tal d'orientar el procés formatiu.

Els treballs, exercicis i les activitats pràctiques realitzades al llarg del curs suposaran el 30 % de la nota final.

L'examen dels continguts per escrit es farà a partir de dues proves diferenciades i suposarà el 70 % de la nota. Es faran, concretament, dos proves escrites. Una, durant el curs, de caràcter parcial (30%) i l'altra al final de curs (40%). Si no se superen es podran recuperar el dia fixat per a la re-avaluació

Les proves escrites podran ser realitzades en anglès o bé en català, castellà, francès, italià o portuguès, segons sigui la preferència de l'estudiant.

En cada grup de docència es publicaran al campus Virtual, abans de l'inici de la docència, la data concreta o la setmana de realització de les activitats avaluable, sens perjudici que, excepcionalment i per causes de força major, aquestes puguin, amb preavís i antelació suficient, ser modificades.

L'alumnat serà evaluable sempre que hagi realitzat un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de 2/3 parts de la qualificació total de l'assignatura. Si el valor de les activitats realitzades no arriba a aquest llindar, el professor/a de l'assignatura pot considerar l'estudiant com a no evaluable

Còpia, plag i ús de la intel·ligència artificial (IA)

L'alumnat que copii o intenti copiar en les proves escrites, en els exercicis escrits dels seminaris que tinguin lloc en l'aula o en l'examen final, tindrà un 0 de l'assignatura i no podrà presentar-se a la reavaluació. Així mateix, l'alumnat que copii o intenti copiar en la reavaluació tindrà un 0 de l'assignatura.

D'altra banda, l'alumnat que presenti una pràctica o qualsevol altra activitat en la qual hi hagi indicis de plag i o de la qual no pugui justificar els arguments obtindrà un 0 de la pràctica/activitat i rebrà un advertiment. En cas de reiteració de la conducta, suspendrà l'assignatura, sense poder-se presentar a la reavaluació.

Ús restringit de la IA: Per a aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) exclusivament en tasques de suport (com la cerca bibliogràfica o d'informació, la correcció de textos o les traduccions), o dins del context de la realització d'activitats específiques on el professorat prevegi específicament l'ús d'aquestes tecnologies (com ara la simulació de casos). L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA en les activitats del curs es considerarà falta d'honestedat acadèmica i comportarà les mateixes conseqüències que les previstes pels supòsits de plag i: l'alumne/a obtindrà un 0 de la pràctica i rebrà un advertiment. En cas de reiteració de la conducta, suspendrà l'assignatura, sense poder-se presentar a la reavaluació.

Avaluació única:

Quan es decideixi seguir el sistema d'avaluació única hi haurà 3 activitats avaluable: A) Presentació d'un informe jurídic (30%); B) Resolució d'un cas pràctic (30%); i C) Examen escrit final (40%). El dia en que es faci l'examen escrit final també es lliuraran a la professora els documents corresponents a les altres dues activitats.

Si se suspèn l'examen escrit final, podrà ser objecte de recuperació el dia assignat oficialment per la facultat a aquests efectes.

Pel que fa a la nota "no avaluable" s'aplicarà el mateix criteri que per a l'avaluació continuada.

Bibliografia

La bibliografia en Dret Ambiental es actualment molt extensa. A principi de curs la professora apuntarà quines son les lectures que entén que són més recomanables per tal de seguir el curs.

A) bibliografia obligatòria

Seràn mencionades pel professor/a amb uns dies d'antelació de cara a la sessió següent

B) Bibliografia recomanada

S'ofereixen a continuació, a títol exemplificatiu, referències d'obres de dret intern; internacional i europeu que es consideren rellevants. També s'incorpora un apartat de webgrafia.

I. Dret Intern ambiental

- ALONSO GARCÍA, Enrique. y LOZANO CUTANDA, Blanca. (Dir.), *Diccionario de Derecho Ambiental*, Iustel, Madrid, 2006.

-ALONSO GARCIA, Enrique, ORTEGA ALVAREZ Luis. *Tratado de derecho ambiental, Tirant lo Blanch, 2013*

-ARANA García, Estanislao; Torres López, María Asunción, *Derecho Ambiental*.3ed. Tecnos 2018

- AUDIVERT ARAU, Rafael.,*Régimen jurídico de la etiqueta ecológica, Cedecs, Barcelona, 1996*

- BETANCOR RODRÍGUEZ, Andres., *Derecho Ambiental, la Ley*, 2014.
- CAMPINS ERITJA, Mar. et al (PONT CASTEJON, Isabel)., *Environmental Law in Spain*, Kluwer Law, 2nd ed. 2014-
- CASADO CASADO, Lucía. i FUENTES i GASÓ, Josep Ramon., *Medi ambient i ens locals*, Cedecs, Barcelona, 2008-
- CASADO CASADO, Lucía. i PONT CASTEJÓN, Isabel., "La elasticidad de las competencias normativas en materia ambiental: querer es poder", a *El derecho administrativo en el umbral del siglo XXI:homenaje al profesor Dr. D. Ramón Martín Mateo*, Madrid, 2000.
- ESTEVE PARDO, José., *Derecho de Medio Ambiente*, Marcial Pons, 4a .Ed. 2017
- FERNANDEZ de GATTA, Dionisio, *Sistema jurídico Adiministrativo de protección del medio ambiente*, Editorial: Ratio Legis, 9ª ed 2020
- LAVILLA ROVIRA, Juan Jose., MENÉNDEZ ARIAS, Maria José., (coord.) (PONT CASTEJON), *Todo sobre el Medio Ambiente* , Praxis, Barcelona, 1996.
- LOPEZ RAMON, Fernando coord (et al. Post 2021) (coord), Observatorio de Políticas Ambientales (edición anual).
- LOZANO CUTANDA, Blanca., *Derecho Ambiental Administrativo*, 11ª ed. LA LEY, Madrid, 2011.
- LOZANO CUTANDA, Blanca. (Directora), LAGO CANDEIRA, Alejandro. y LÓPEZ ÁLVAREZ, Luis Felipe., *Tratado de Derecho Ambiental*, Ediciones CEF, Madrid, 2014.
- LOZANO CUTANDA, Blanca., y ALLI TURRILLAS, Juan Cruz., *Administración y Legislación Ambiental*, Dykinson, Madrid, 11 ed. 2020
- Martín Mateo, Ramón., *Tratado de Derecho Ambiental*, Trivium, Madrid, 4 Vols; MARTÍN MATEO, Ramón., *Manual de Derecho Ambiental*, Aranzadi, Navarra, 3a. Ed. 2005
- NIETO MORENO, Juan Emilio., *Elementos estructurales de la evaluación ambiental de planes y programas*, Aranzadi, 2011.
- ORTEGA ÁLVAREZ, Luis., ALONSO GARCÍA, Consuelo y VICENTE MARTÍNEZ, Rosario de., *Tratado de Derecho Ambiental*, Tirant lo Blanch, Valencia, 2013
- OPAM (amb participació d' Isabel Pont Castejón i de Juan Emilio Nieto Moreno . Edició anual: <https://www.actualidadjuridicaambiental.com/observatorio-de-politicas-ambientales>)
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Intervención pública en la actividad privada para la protección ambiental. Limitaciones a los derechos de propiedad y de libertad de empresa", a *Diccionario de Derecho Ambiental*, Enrique Alonso García y Blanca Lozano Cutanda (Directors), Iustel, Madrid, 2006. pp. 778 a 789.
- PONS CÀNOVAS, Ferran., "Puertos, urbanismo y medio ambiente", a *Obras públicas, urbanismo y medio ambiente*, Fernando López Ramón y Víctor Escartín Escudé (Coords.), Marcial Pons, 2013.
- PONT CASTEJÓN, Isabel., "El procedimiento administrativo de autorización de vertidos a aguas continentales ante el reto de una Administración hidráulica eficaz", a *Revista Aranzadi de derecho ambiental*, núm. 5, 2004, pp. 15 a 36.
- PONT CASTEJÓN, Isabel. "Un nuevo reto en materia competencial: Estado y Comunidades Autónomas ante las exigencias del Protocolo de Kyoto", a *Los retos de la aplicación del protocolo de Kyoto en España y Canadá*, Mar Campins Eritja (Coord.), 2005.
- PONT CASTEJÓN, I., "Medio Ambiente" a *Derecho Administrativo Práctico*, Tirant lo Blanch, Valencia, 1997, pp. 303-331.

- PONT CASTEJÓN, Isabel. i CAMPINS ERITJA, Mar., (Coord.), *Perspectives de Dret Comunitari Ambiental*, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 1997.
- CAMPINS, M; CASADO, L; NIETO, J.E; PIGRAU, A; PONT, I; *Environmental Law in Spain*, WolterKluwers-kluwer Law International, The Netherlands, 2014
- TORRES LÓPEZ, Maria Asunción. y ARANA GARCÍA, Estanislao. (Directors), *Derecho Ambiental*, Tecnos, Madrid, 3a.ed 2018

II) Dret Internacional , comparat, i dret Europeu del Medi Ambient

BELL, Stuart (*Donald McGillivray, Ole Pedersen, Emma Lees, Elen Stokes*); *Environmental Law*; Oxford University Press, 10 ed. 2024

BIRNIE, P.W.-BOYLE, A.E., REDGWELL, C.,*International Law and Environment*, 3a ed. Oxford UniversityPress, 2009. (updated -Fourth Edition- in 2021)

BROWN WEISS, E. (Edited), *Environmental Challenge and International Law*, The United Nations University Press, 1992.; *International Environmental Law, Second Edition (Casebook) 2nd Edition*, 2006

CLÉMENT, Marc. *Droit européen de l'environnement.Jurisprudence commentée*, ed, Larcie, 4ème édition 2021

DE SADELEER Nicolas. *EU environmental law and the internal market*. Oxford: Oxford University Press, 2014

FAJARDO,Teresa. *La política exterior de la Uión Europea en materia ambiental*, Tecnos, 2005

JANS, Jan ; Hans H.B. Vedder; *European Environmental Law*, Europa law Publishing (Fourth Edition) 2012

JUSTE RUIZ, J., CASTILLO DAUDÍ,M., *la protección del medio ambiente en el ámbito internacional y en laUnión europea*, Tirant lo Blanc, Valencia, 2014

HAIGH, Nigel, *EU Environmental Policy:Its jouney to Centre Stage*. 2016.

Kingston, Suzanne; Heyvaert Veerle; Čavoški , Aleksandra - *European Environmental Law*, Cambridge University Press 2017

KISS, Alexandre., SHELTON, Dinah., *A Guide to International Environmental Law*, Martinus Nijhoff Publishers, 2007

KRAMER, Ludwig. *EU Environmental Law*, Sweet and Maxwell, 9th ed. 2024

KRAMER, Ludwig *Environmental Justice and European Union Law*,*Croatian Yearbook of European Law and Policy* 16 , December 2020,

https://www.researchgate.net/publication/348484000_Environmental_Justice_and_European_Union_Law

-LEE, Maria; *EU Environmental Law, Governance and Decision-Making*, 2nd Ed. 2014

MACRORY (2014),*Regulation, Enforcement and Governance of Environmental Law*, 2nd edition HartPublishing, Oxford

MACRORY et al. (2004), *Principles of European Environmental Law*. Europa Law Publishing.

MORENO MOLINA, A. *El derecho del cambio climático: Retos, instrumentos y litigios* Tirant lo Blanch (2023)

SALZMAN, JAMES, *Environmental Law and Policy (USA)*, 2022

https://archive.org/details/environmentallaw0000salz_j7n2/page/n9/mode/2up

SANDS, Philippe. PEEL Jacqueline, *Principlesof International Environmental Law*, Cambridge University Press, 4d Ed., Manchester/N.Y., 2018

2nd Edition: https://www.academia.edu/37547219/Philippe_Sands_Principles_of_Int_Environmental_Law

THORNTON, James; GOODMAN, Martin, CLIENT EARTH 2017. Scribe Publications (May 11, 2017)

-VAN CARLSTER, Geert, EU Environmental Law, Elgar European Law series, 2017

III) Webgrafia de caràcter general útil per al nostre curs.

Official website European Union http://europa.eu/index_en.htm

Training Package on Principles of EU Environmental Law
<http://ec.europa.eu/environment/legal/law/principles.htm>

EU Environmental Law Training Package. https://ec.europa.eu/environment/legal/law/training_package.htm

Summaries of the European environmental and climate change legislation
<https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/20.html>

Official Journal of the European Union <http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html?locale=en>

European Commission (Environment) : https://ec.europa.eu/environment/index_en.htm

<https://ieep.uk/work-streams/divergence-in-uk-eu-environment-policy/access-ieep-definitive-guide-to-european-environment-policy>

European Environment Agency <http://www.eea.europa.eu>

PNUMA (United Nations Program for Environment <https://www.unep.org/>

Council of Europe. "Manual on human rights and the environment";
<https://www.coe.int/en/web/human-rights-intergovernmental-cooperation/-/manual-on-human-rights-and-the-environment>

European Court of Human rights <http://hudoc.echr.coe.int>

IEEP (Institut for European Environmental Policy) <https://ieep.eu/>

EEB (European Environmental Bureau) <https://eeb.org>

Programari

L'assignatura no exigeix un programari específic;

Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre de 2025. A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través daquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	51	Anglès	primer quadrimestre	tarda
(TE) Teoria	51	Anglès	primer quadrimestre	tarda